

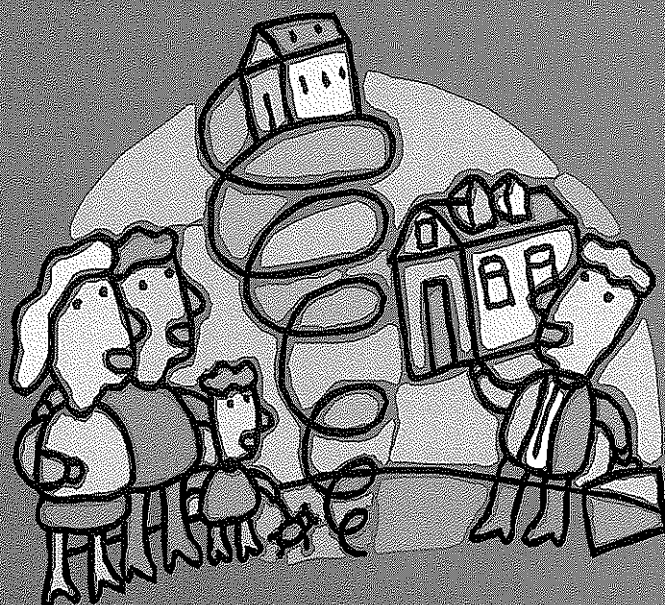
drie basistips

voor
thuis

begeleiding, voorlichting
opleidingen
onderzoek
uitgeverij

pravoo

tel: 0180-662099, fax: 0180-664450 (NL)
Slobeendstraat 27, 2941 PC Lekkerkerk

Voorwoord

Op pagina 28-42 treft u drie basistips aan. In de eerste twee basistips worden de basisprincipes van het opvoeden weergegeven. U kunt deze teksten ook in delen aan de ouders ter beschikking stellen of ze als een vervolgverhaal opnemen in uw schoolkrant of informatiebrief.

Tip nummer 3 gaat over het contact zoeken met een externe hulpverleningsinstantie.

De drie tips:

Titel: Je kunt ze maar eenmaal opvoeden

Pagina's: pagina 28-39

Inhoud: de zes basiskenmerken van een succesvolle opvoeding.

Titel: Drie aandachtspunten; respect, houden aan afspraken en de taalsfeer

Pagina's: pagina 40 en 41

Inhoud: drie belangrijke aandachtspunten.

Titel: Als het erg moeilijk wordt.

Pagina: pagina 42

Inhoud: voorstellen om hulp te zoeken.

Is dit alles?

In deze map bieden we bijna 200 pagina's hulpverleningsinhouden in het kader van de opvoedingsvoorlichting. We zijn van plan om hier t.z.t. aanvullingen bij te maken. U kunt bij Pravoo onderwerpen inleveren waarover we t.z.t. aanvullende brieven uit zullen geven. Stuur uw onderwerpen naar Pravoo: pravoo@tref.nl

tips voor
thuis
nr. 1

Titel: Je kunt ze maar eenmaal opvoeden

Pagina('s): pagina 28-39

Inhoud: de zes basiskennmerken van een succesvolle opvoeding

www.pravoo.com

© pravoo lekkerkerk

begeleiding, voorlichting
opleidingen
onderzoek
uitgeverij
pravoo
tel. 0180-662299 fax. 0180-654450 (NL)
Stationsstraat 27, 2941 PC Lekkerkerk

Geachte ouder(s)/verzorger(s)/opvoeder(s),

U voedt uw kind niet alleen, maar u voedt uw kind ook op. Zonder opvoeding is het voor mensenkinderen vrijwel onmogelijk om tot een volwassene op te groeien die zichzelf ruimte biedt en ook anderen de ruimte geeft. Meestal gaat het opvoeden vanzelf. U gaat met uw kind om en soms wordt het omgaan omgezet in opvoeden. Dan gaat u niet zomaar met uw kind om, maar wilt u uw kind iets leren, iets uitleggen, iets voorleven, of moet u corrigeren en ingrijpen. Dat hebt u niet geleerd. Kinderen mogen opgevoed worden zonder dat daar een diploma voor nodig is. Dat is ook niet nodig, want meestal gaat het goed.

U hebt waarschijnlijk ook geen diploma om uw tuin te onderhouden en toch doet u dat ook. Toch zijn er momenten in de ontwikkeling van een kind waarbij het opvoeden even moeilijk kan zijn en dan moet u ook even pas op de plaats maken en bedenken hoe u uw kind het beste kunt begeleiden. Dat kunt u met een familielid, een vriend(in) of een buurvrouw overleggen, maar u kunt er ook eens wat over lezen.

In HP/de Tijd van 15 juni 2001 stelde psychiater Joop de Jong: „Opvoeding is toch meer een kwestie van intuïtie dan van ideeën.”

Een begrijpelijke visie voor een ouder die zichzelf in dat stuk een redelijk afwezige vader noemt. In Trouw van 6 juni 2001 stelde kinderarts van Kleij dat je nee tegen kinderen moet durven zeggen. Op die manier lijkt opvoeden inderdaad meer plaats te vinden vanuit intuïtie dan vanuit ideeën en meer een verzameling van losse kreten dan van een samenhangend geheel van uitgangspunten.

*Er ook
soms even
over
nadenken!*

In het kader van het opvoeddebat wordt het nu tijd voor de ideeën. Er zijn immers dagelijks vele beroepsopvoeders die zich bezighouden met het opheffen van problemen in de opvoeding en het geven van voorlichting. Die hulpverleners proberen ouders inzicht te geven in basale ideeën over opvoeden en ze te helpen om eens wat afstand te nemen van het dagelijkse handelen en zo tot een nieuwe start en opvoedingspraktijk te komen.

Daarbij is er net zoals in de geneeskunde en de psychiatrie sprake van een wetenschap die ideeën ontwikkelt vanuit de praktijk en vanuit onderzoek.

Binnen de gewone en de speciale pedagogiek (de orthopedagogiek) is er veel onderzoek verricht naar wat er allemaal mis kan gaan in de opvoeding. Wat is de invloed van het type gezin (loszand versus kluwengezin), de aangeboren persoonlijkheidskenmerken, trauma's, invloed van de buurt, de opleiding van de ouders, de alleenstaande ouder, de persoonlijkheid van de ouders, de aanwezigheid van een gehandicapt kind in een gezin op de ontwikkeling van de kinderen, enz. Dat levert veel informatie op.

De laatste tijd is er echter steeds meer belangstelling voor de kenmerken van gezinnen waar geen noemenswaardige problemen met de kinderen zijn. Daarbij gaat het om gezinnen waar de kinderen gezond ter wereld gekomen zijn, want bij kinderen met aangeboren lichamelijke en psychische problemen worden er aan de ouders zeer bijzondere eisen gesteld.

In het nu volgende gaat het voor het gemak over de opvoeding van het fysiek en psychisch gezond geboren kind.

*De zes
kenmerken
van
succesvol
opvoeden*

In het nu volgende willen we u voorstellen om de zes kenmerken van goed opvoeden eens te bekijken.

Die kenmerken zijn:

- er wordt opgevoed
- een kind krijgt de ruimte
- er is affectie
- er is stabiliteit
- er is eerlijkheid
- het kind mag kind zijn.

Hoe meer van deze kenmerken vervuld zijn, des te groter is de kans dat uw kind geen gedragsproblemen ontwikkelt. Vanuit het plaatje van pagina 29 krijgt u misschien de indruk dat het alleen goed gaat als het kind opgevoed wordt door een vader en moeder, maar dat is niet zo. Het is belangrijker dat de zes kenmerken zoveel mogelijk vervuld zijn. Ook is het belangrijk dat het kind gezond is. U kunt het nu volgende achter elkaar doornemen, maar u kunt ook iedere keer een onderdeel lezen en met iemand bespreken.

• Er wordt opgevoed

Wat betekent dat?

Het lijkt zo vanzelfsprekend. Dat is toch logisch zult u denken. Kinderen moeten toch opgevoed worden.

Toch kan men zich afvragen of de opvoedingsmomenten wel benut worden. Sommige ouders zijn op een onverstandige manier tolerant en accepteren dat hun kind zes keer om snoepjes blijft vragen bij Albert Heijn. Soms accepteert mens als een kind aan de mouw blijft trekken als de ouder met iemand in gesprek bent.

Vroeger waren de meeste ouders streng en veel ouders van nu denken; „Ik zal het heel anders doen dan mijn ouders.”

Dat betekent in de eerste plaats dat uw opvoeden vaak medebepaald wordt door de manier waarop u zelf opgevoed bent. Soms betekent het dat de ouders doorslaan en het tegenovergestelde willen doen dan hun eigen ouders. Dat betekent dat in sommige gezinnen de kinderen de baas zijn.

Opvoeders die zich voor hun kinderen opofferen, zorgen ervoor dat ze heel vervelende kinderen krijgen. Kinderen die ouders hebben die op de juiste momenten resoluut ingrijpen en hun gedrag uitleggen, worden flexibel, omdat ze geleerd hebben zich aan te passen. Van nature willen de meeste kinderen dat niet.

Kinderen hebben het liefste dat er gebeurt wat ze zelf willen. En als ze dat altijd mogen, blijven ze kind. Dat is te zien in de vorm van volwassenen die zich ook niet aan kunnen passen en ook altijd hun zin willen hebben en denken dat alles om hen draait.

Als je tegenwoordig wilt zien dat er onvoldoende opgevoed wordt, dan hoeft je maar drie dingen te doen, nl.:

- boodschappen doen
- een dagje naar het strand gaan
- ergens gaan eten.

Bij het winkelen zie je een ouder met drie kinderen een schoenenwinkel binnenkomen en tegen de kinderen zeggen: „Jullie gaan hier niet te rennen hoor”. De hulpeloosheid in de stem voorspelt al dat er gerend gaat worden.

Ouders die opvoeden kiezen uit twee mogelijkheden, nl. ze laten hun kinderen thuis als er uitgebreid schoenen gepast moeten worden of ze nemen ze mee en dan is niet rennen ook niet rennen.

U kunt er ook voor kiezen uw kinderen wel toe te staan te gaan rennen, maar dan moet u vooraf niet zeggen dat er niet gerend mag worden. Bij Albert Heijn is onderzoek gedaan naar de omzet die AH heeft van het afgeprijsde snoepgoed voor de kassa. Dat was ruim 3 miljoen gulden (Nu bijna 1.5 miljoen euro).

Dat geld verdient men voor een deel aan kinderen die het snoepgoed op de lopende band gooien. De ouder heeft gezegd dat ze niets gaan kopen en toch verlaten ze de winkel met dat snoepgoed. Ouders zeggen dan: „Als ik dat niet toesta, gaat hij languit op de grond liggen schreeuwen. Kinderen weten dat ook. Langzamerhand zijn kinderen in onderhandelingsgezinnen terecht gekomen van het type: als je lief bent bij oma, gaan we op de terugweg nog wel even bij Mc Donalds langs.

Hoe komt het dat het kind uit het ene gezin al op 11-jarige leeftijd op hangplekken te zien is, terwijl de ouders van het andere kind dat gewoonweg verbieden? Hoe komt het dat het ene (gezonde) kind 's avonds gewoon naar bed gaat en een (gezond) kind uit een ander gezin acht keer naar beneden komt en niet op de kamer blijft en uiteindelijk bij de ouders gaat slapen?

Wat doe je?

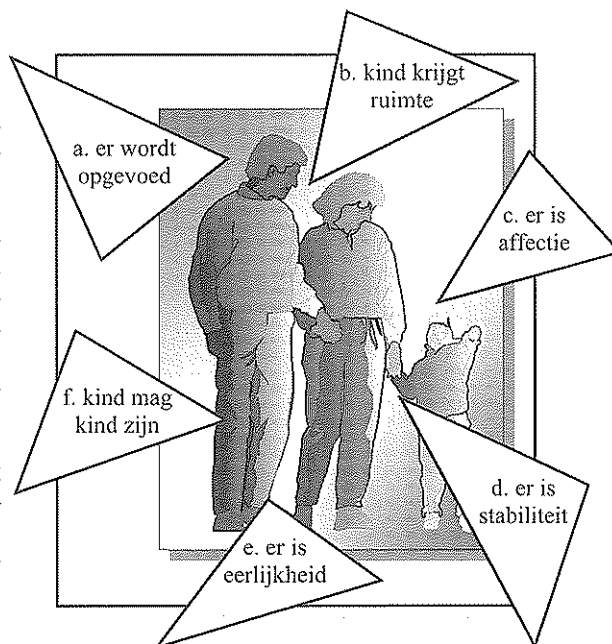
Bij het opvoeden kunt u het beste de vier opvoedingsstappen hanteren:

- stap 1: u grijpt in
- stap 2: u bevordert het inzicht
- stap 3: u spreekt af hoe het kind zich moet gedragen
- stap 4: u herinnert het kind

stap 1: u grijpt in

Bij het ingrijpen is het belangrijk dat u niet alleen ingrijpt als het niet goed gaat, maar ook als het wel goed gaat. In de opvoeding mag u er vanuit gaan dat het kind het meeste leert van de

Hoe grijp je in?

momenten waarop hij/zij het gewenste gedrag vertoont. Het is maar de vraag of kinderen er veel van leren als u alleen ingrijpt als het niet goed gaat.

Daarnaast zijn er veel ongewenste situaties die u niet zo maar kunt accepteren. Door grenzen te stellen vergroot u het aanpassingsvermogen van uw kind. Sommige ouders kiezen voor het negeren van het ongewenst gedrag van hun kind.

Uitgezonderd wat onschuldige vormen van aandacht trekken, leren kinderen van negeren niets. Concreet betekent het ingrijpen bij ongewenst gedrag ook dat u ingrijpt bij Albert Heijn, ook al gaat uw kind tekeer.

U grijpt ook in als het kind u aan de jas trekt als u met iemand staat te praten. U zegt dan onomwonden dat het kind zich rustig moet houden tot u klaar bent met het gesprek.

Daarnaast is het belangrijk om uw kind aandacht te geven als het zich wel gewenst gedraagt.

Ingrijpen is dan niet alleen een probleemsituatie platleggen/stoppen, maar ook het kind bewust maken van gewenst gedrag.

*Bewust
maken*

stap 2: u bevordert het inzicht

Van commando's geven leren kinderen erg weinig. U moet proberen gebruik te maken van het verstand dat uw kind heeft. Vaak zult u dat ook doen en tegen uw kind zeggen: „Dat weet je nu toch wel een keer!” Dat kunt u alleen maar zeggen als u ook de situatie besproken hebt. Dat kunt u aanvankelijk vragenderwijs doen, maar als er weinig uit het kind komt, moet u gewoon zeggen waarom iets goed/leuk/gewenst is of waarom u iets afkeurt.

Soms zult u daar geen tijd voor hebben en dan is het aan te bevelen daar op een ander, geschikt moment, op terug te komen.

Sluit dat verhelderen af door aan het kind te vragen het nog eens met eigen woorden te zeggen waarom iets goed was of juist niet. Dat terugzeggen, maakt dat het kind er wat bewuster mee bezig is.

*Duidelijk-
heid*

stap 3: u spreekt af hoe het kind zich moet gedragen

Bij deze laatste fase gaat het erom dat u precies aangeeft hoe u wilt dat het kind zich gaat gedragen. U zegt dan ook: „Ik wil dat je.....”

Ook bij gewenst gedrag kunt u vragen om zich in andere situaties ook zo te gedragen.

U kunt ook proberen het kind zelf na te laten denken over hoe het zich moet gedragen, maar als daar weinig uitkomt moet u dat concreet aangeven en ook het *waarom* daarvan vragen/meedelen.

In deze opsomming komt u nergens het in het vooruitzicht stellen van beloningen of het straffen tegen. Dat heeft te maken met het feit dat u dat minder nodig hebt als u niet te veel onderhandelt.

Als uw kinderen een bezoek aan McDonalds in het vooruitzicht stelt als ze lief zijn bij oma of als u het kind zegt dat het naar de tv mag kijken als het dooreet dan komt u in een onderhandelingspositie en lijkt u sterk, maar is het kind uiteindelijk de overwinnaar. U wordt dan een onderhandelingsgezin, waarbij kinderen alleen maar naar u luisteren om straf te voorkomen of om een beloning te krijgen.

Kinderen moeten leren dingen te doen omdat dat beter/leuker/verstandiger/aardiger voor anderen is, voor henzelf is/etc., of omdat u dat gewoon wilt.

stap 4: u herinnert

Soms kunnen kinderen zo opgewonden zijn als ze de grens bereikt hebben van wat u toestaat dat ze de afspraak en uw pedagogische preekje ook gauw weer vergeten zijn. Soms knikken kinderen ook al heftig dat ze het begrepen hebben en het niet meer zullen doen. U merkt dan al wel dat ze dat doen om er snel vanaf te zijn.

Daarom is het belangrijk het kind te herinneren aan wat u hebt afgesproken. In een volgende situatie vraagt u dan: „Waar moet je vandaag ook al weer extra aan denken, of u zegt: „Vandaag wil ik dat je extra je best doet om.....”

Bekijk eens

*Probeer
deze vier
vragen
eens te
beantwoor-
den*

1. of u echt kordaat ingrijpt en duidelijk, zonder boos te worden, de opvoedingsstappen uitvoert, of laat u opvoedingsmomenten liggen en grijpt u te laat of helemaal niet in?
2. of u niet te veel met uw kind onderhandelt. Onderhandelen leidt alleen tot meer onderhandelen. M.a.w. wie is er bij u de baas?
3. wat u de komende tijd aan gaat pakken. Welke gedragskenmerken van uw kind zou u graag willen veranderen?
4. wat geschikte momenten zijn om dingen rustig met uw kind te bespreken. In probleemsituaties zijn kinderen vaak te opgewonden om tot zich door te laten dringen wat u met hen bespreekt. Probeer dan te onthouden wat u wil bespreken en doe dat op een rustiger moment.

• Een kind krijgt de ruimte

Wat betekent dat?

In de opvoeding betekent de ruimte krijgen dat je de kans krijgt een eigen persoonlijkheid te worden. Dat is wat anders dan een kopietje van de ouders en het is ook wat anders dan een wensbeeld van de ouders. Bij kenmerk 1: 'Er wordt opgevoed', gaat het om ingrijpen en nu gaat het om het loslaten en het ruimte geven. Kinderen nemen bij hun geboorte kenmerken van de beide ouders mee die iets geheel nieuws tot stand brengen. Dat betekent ook dat kinderen anders zijn dan hun ouders. Sommige ouders zeggen in een gesprek met een leerkracht m.b.t. de problemen van hun kind wel eens: „Och, waar maakt u zich toch druk over. Ik ben vroeger ook zo geweest en ik ben ook goed terecht gekomen.

Zoek de juiste balans tussen opvoeden en ruimte geven

Dat is om twee redenen een onjuist standpunt. De tijd is nu anders dan vroeger en het kind is anders dan de ouders. Omdat kinderen een samengaan van kenmerken van hun beide ouders in zich hebben zijn ze uniek. Dat unieke moet u koesteren en proberen verder te ontwikkelen omdat kinderen die ruimte krijgen, gelukkige kinderen kunnen worden. Ze mogen immers zichzelf zijn.

Dat betekent niet dat ze alles mogen. Soms willen kinderen iets dat gevaarlijk of ongezond voor hen is. U blijft verantwoordelijk en u moet de ruimte bepalen. Kinderen die te weinig ruimte krijgen worden verkrampde kinderen.

Wat doe je?

Voor de opvoeding betekent dit twee dingen:

- ruimte scheppen
- stimuleren.

Ruimte scheppen betekent dat u regelmatig situaties moet zien te vinden waarin uw kind keuzes mag maken of waarin u het kind helpt bij het kiezen en waarbij u het kind ook echt vrij laat. Concreet kan dat betekenen dat als uw kind van blauw houdt en het weer een blauw shirt kiest u die keuze moet respecteren. Als het financieel mogelijk is en het blauwe shirt niet te groot of te klein is dan moet het kind de ruimte krijgen de blauwe te kiezen. U vertelt het kind duidelijk dat het zelf mag kiezen en dat u die keuze respecteert.

Zo komen er in het leven van kinderen vele situaties voor waarbij een kind laat zien wie het is en om ruimte vraagt zichzelf te zijn. Denk maar eens aan:

- de vriendenkeuze (hoewel er grenzen kunnen zijn aan die keuze)
- de speelgoedkeuze (hoewel er financiële grenzen kunnen zijn)
- de inrichting van de kamer; mag uw kind rommelig zijn? (hoewel er grenzen kunnen zijn, want er moet wel bewogen en geslapen kunnen worden)
- het leeftempo van het kind
- de bewegingsdrang van het kind
- hobby's
- eetvoorkeur
- voorkeur voor vrijetijdsinvulling
- belangstelling voor bepaalde verschijnselen in de natuur of de samenleving.

Concreet betekent dit dat u uw kind zo veel mogelijk laat kiezen. Dat zal steeds kiezen moeten zijn binnen bepaalde grenzen. Als uw kind zakgeld krijgt dan bepaalt u daarvan de omvang, maar u moet zich afvragen waar u het recht vandaan haalt te bepalen wat het kind met dat zakgeld doet. M.b.t. dat zakgeld moet u zich ook afvragen of u het recht hebt om zakgeld in te houden.

Echte ruimte

Sommige ouders zitten zo bovenop hun kind dat het psychisch verstikt. Ze willen alles van hun kind weten en gunnen het ook geen geheimjes. Ook m.b.t. de kleding lijden sommige kinderen onder het verlate Barbie-syndroom van hun moeder. Daarbij gaat het niet meer om de vraag of de kleding functioneel is, maar alleen nog om de vraag of het mooi is of van een bepaald merk. Soms gaan kinderen maar niet op een klimtoestel omdat anders de vlechtjes eruit gaan of de kleding vies wordt.

Naast het ruimte bieden en het kind echt laten kiezen is ook het stimuleren van belang. Als u weet dat een kind graag iets wil, maar het niet durft of het niet denkt te kunnen dan heeft het u nodig om zichzelf te zijn (en te worden) en te kiezen wat het graag zou willen.

Voor het ruimte geven en het stimuleren is het noodzakelijk dat u uw kind kent en dat betekent dat u voldoende met uw kind om moet gaan om dat te kunnen weten. Daarnaast moet u in staat zijn om bij het denken over uw kind niet meteen aan uzelf te denken of steeds met uw eigen

jeugd of uw eigen ouders op de proppen te komen. Pas als u zich in kunt leven in uw kind dan bent u in staat om uw kind ruimte te geven, met uw kind mee te denken en uw kind te stimuleren om dingen te doen die niets met uzelf of uw eigen jeugd te maken hebben.

Het ruimte geven heeft te maken met respect voor het kind, met het ruimte geven aan de ontwikkeling van de eigenheid van het kind, maar zal er ook voor zorgen dat het kind het ingrijpen van u makkelijker zal accepteren omdat het kind ook ervaart dat het ruimte van uw krijgt.

Bekijk eens

Kinderen krijgen pas de ruimte van hun ouders als ze ouders hebben die hen kennen. De vraag is dan ook: wat weet u van het eigene van uw kind en hoeveel ruimte geeft u het daarin, maar ook: hoeveel stimuleert u?

Bekijk eens hoe de sfeer is bij u thuis. Bent u degene die het toneelstuk van het dagelijkse gezin/samenlevingsverband regisseert en steeds de commando's geeft en alle touwtjes in handen wil hebben of geeft u ook soms de touwtjes uit handen door uw kind te laten kiezen?

Bekijk eens waarin uw kind echt de volledige ruimte krijgt. Werk de 13 punten af van het hieronder weergegeven lijstje. Als een kind ergens geheel vrij in is, dan scoort u een 2. Als u bijvoorbeeld vindt dat uw kind geheel vrij vrienden en vriendinnen mag kiezen dan scoort u een 2. Als u in uw situatie vindt dat er in de buurt een gezin is waar je dingen mag doen waar u het niet mee eens bent, dan scoort u een 1 (het kind heeft een beperkte keuze) en als u vindt dat u de vrienden voor uw kind uit moet kiezen dan scoort u een 0. Helemaal vrij is 2 punten. Het gaat er in het lijstje niet om dat u 25 of 26 punten scoort. Sommige kinderen zijn immers niet in staat om kleding te kiezen en er zijn maar weinig kinderen die in staat zijn om zonder sturing op tijd naar bed te gaan. Het gaat er in het lijstje om of het eindsaldo voldoende ruimte voor een kind laat zien. Bepaal met dat lijstje de ruimte van uw kind.

Bijzondere aandacht willen we graag voor de inrichting van de kinderkamer. Persoonlijk vinden we dat er maar drie criteria zijn nl.:

- de brandweer moet in de kamer kunnen komen.
- degene die het bed opmaakt, moet bij het bed komen.
- er mogen geen zwarte beestjes over de vloer lopen.

In de praktijk blijken veel ouders moeite te hebben zich niet met de inrichting van de kamer te bemoeien.

De balans tussen opvoeden en ruimte geven

Zie ook het vorige aspect over: 'Er wordt opgevoed'. Opvoeden zal neer moeten komen op een afwisseling van sturen en ruimte geven.

Als u alleen ingrijpt/corrigeert en geen ruimte en vrijheid geeft, krijgt u een neurotisch kind.

Biedt u voldoende ruimte en openheid in uw opvoeding?

Geven we ons kind voldoende ruimte?

Geef 0, 1 of 2 punten)

1. kiezen van vriendjes en vriendinnetjes
2. kledingkeuze
3. haardracht
4. hobby/clubs
5. keuze voor eten
6. keuze voor broodbeleg
7. invulling van de tijd voor- en na schooltijd
8. bedtijd
9. besteding van het weekend
10. speelplaatsen thuis
11. honoreren van verlanglijstjes (krijgt het wat het vraagt?)
12. inrichting van de eigen kamer
13. besteding zakgeld.

totaal:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

Als het kind geen zakgeld krijgt laat u dat weg. Tussen haakjes staat de eindscore voor kinderen die wel zakgeld krijgen.

- 0 tot 12 (13) punten: matige ruimte
- 12 tot 20 (21) punten: voldoende ruimte
- 21 tot 25 (26) punten: (te) veel ruimte

• Er is affectie

Wat betekent dat?

Affectie heeft te maken met het uitdrukken van gevoelens van warmte en liefde. Het basiswoord in dit verband is het woord *gehechtheid*. Daarbij gaat het om de vraag of het kind vanaf de geboorte zich lichamelijk en emotioneel heeft weten te hechten aan ouders/opvoeders/verzorgers. Dat betekent vanuit het kind dat het gezond moet zijn en in staat moet zijn zich ontspannen en voldaan te voelen. Het betekent van de kant van de ouders dat ze die affectie moeten kunnen bieden in de vorm van 'lekker' vasthouden, knuffelen, praten met het kind, genegenheid uiten, veiligheid bieden in gevaarlijke situaties, spelletjes doen met het kind en zelf ontspannen zijn. Soms gaat het van de kant van de ouders mis, omdat ze die liefde niet kunnen geven, omdat ze koude afstandelijke personen zijn of omdat eigen problemen/bezigheden in de weg staan bij het geven van liefde aan hun kind.

Sommige (jonge) ouders zijn te jong of nog te veel met zichzelf bezig om zich op hun kind te kunnen concentreren. Soms komt het ook voor dat een ouder het kind niet volledig accepteert omdat het kind ongewenst is, ongelegen komt, de ouders afstoot of omdat het een heel ander type kind is dan ze verwacht hadden. Ouders die hun kinderen niet volledig accepteren zullen de grootste moeite hebben affectie te tonen. Als ze dat wel doen zal het kunstmatig overkomen en zullen kinderen dat een keer gaan merken. Soms gaat het ook van de kant van het kind mis omdat het kind zes maanden dag en nacht huult, veel ziek is en onrustig en druk van nature is en het lijkt alsof het niet tegen knuffelen kan.

Kinderen kunnen niet zonder duidelijke momenten waarop ze zich volledig geaccepteerd voelen door hun ouders/verzorgers.

De invloed van warmte is duidelijk getoond in een van de Haanstra-dierenfilms. In een van die films zijn twee aapjes te zien. Het ene aapje groeit op bij een kunststofmoeder van gaas, terwijl een ander aapje een kunstmoeder heeft van warme teddybeerstof. Het aapje van de kale moeder is een neurotisch, ongecoördineerd aapje, terwijl het andere aapje een rustig en motorisch goed ontwikkeld aapje is.

Sommige ouders verwarren liefde voor hun kind met overbezorgdheid of verwennen. Overbezorgdheid kan verstikkend werken en de ruimte die een kind nodig heeft beperken. Verwennen is een vorm van onzinnige affectie die nadelig kan zijn voor de sociale ontwikkeling. Kinderen die verwend zijn hebben niet geleerd om rekening te houden met anderen en denken dat het in het leven gaat om het *krijgen* en weten niet dat er ook nog zo iets is als *geven*. Ook ouders die hun kinderen steeds de zin laten krijgen, verwennen hun kind.

In een onderwijsblad (het Praxis-bulletin) stond in de jaargang 1997-1998 een artikel over het nieuwe type kind dat het onderwijs binnenkomt; het overgewenste verwende kind. In het artikel werd de eerste schooldag van dat type kind beschreven. Kenmerken zijn:

- Ouders die van de eerste schooldag een heel gebeuren maken, inclusief een video-opname.
- Kinderen met scheidingsangst. Dat is een angst om je ouders even los te laten.
- Ouders met scheidingsangst. Vaak hebben ouders nog meer moeite met de eerste schooldag dan hun kind.
- Ouders die het in spontane gesprekken alleen nog maar over hun kind kunnen hebben.
- Een zeer gebrekkige zelfstandigheid van de kinderen. Ze willen bijv. in hun jas geholpen worden.
- Egocentrische kinderen die overal hun zin in willen krijgen.
- Kinderen met het luxe-syndroom. Dat is het beeld van het kind dat alles heeft, alles krijgt en het hebben van dingen vanzelfsprekend vindt. Dit kind wil meteen en kan een behoeftebevrediging niet uitstellen.

Wat doe je?

Bij het omgaan en opvoeden van uw kind heeft uw kind er het meeste aan als u van nature die liefde kunt geven. Als u als vanzelfsprekend liefde kunt uiten, warmte kunt geven, gezellige momenten kunt scheppen, rustige momenten kunt scheppen, zo met het kind spreekt dat het kind het gevoel heeft dat het serieus wordt genomen en dat u probeert het kind te begrijpen, dan is er een belangrijke basis gelegd voor een harmonieuze persoonlijkheidsontwikkeling. Die verzorgende, vertroetelende, maar vooral vertrouwenswekkende relatie moet een kind van beide ouders (voor zover aanwezig) ontvangen. Kinderen moeten ervaren dat je voor de warmte niet alleen bij de moeder terecht kunnen. Sommige mannen denken ook dat ze dat niet kunnen. Er zijn nog steeds mannen die denken dat jonge kinderen meer iets voor de moeder is en oudere kinderen meer iets voor de vader, want dan kun je er mee praten. Als u dat warmte bieden niet van nature hebt of niet meer hebt zult u het toch moeten proberen. Het zal dan wel minder natuurlijk zijn, maar voor de ontwikkeling van uw kind is het toch essentieel.

Zonder liefde worden het geen mensen-kinderen

Liefde uiten

Hierbij gaat het om:

- vormen van lichamelijk contact zoals knuffelen en ravotten
- vormen van lichamelijke nabijheid zoals gezellig naast uw kind zitten en samen iets doen.
- echte gesprekken met uw kind over het wel en wee, bijv. voordat het kind gaat slapen.

In veel gezinnen is daar weinig tijd meer voor en komen kinderen in een commandocommunicatie terecht. De ouders spreken alleen commando's uit tegen hun kind, maar spreken er niet mee. Een gesprek met uw kind kan het kind het gevoel geven dat u echt geïnteresseerd bent in het wel en wee van uw kind. Daarbij is het belangrijk om zelf niet te veel te zeggen en vooral niet steeds het kind toe te spreken of te preken, maar vooral het kind vragend te benaderen. Als het kind wat verteld heeft, moet u proberen om vragen te stellen en door te vragen.

Een vragenstellende ouder komt over als een geïnteresseerde ouder. Het kind moet ook het gevoel hebben dat het vrij mag spreken. Het is wel belangrijk om de geschikte momenten voor dit soort dingen te kiezen, want kinderen hebben er niet altijd zin in.

Tenslotte is het belangrijk dat u uw kind zegt dat u van haar/hem houdt, trots bent op wat het gedaan heeft, iets leuk vond, etc. Ook 'gezellig' iets doen met elkaar, ergens naar toe gaan met elkaar, samen tv-kijken of een blad lezen en een klusje uitvoeren, kunnen zorgen voor momenten van betrokkenheid bij elkaar.

Daarnaast zijn er ook speciale momenten waarop het kind uw liefde moet voelen zoals bij ziekte, onweer, als het voor het eerst iets moet gaan doen, als het tegen iets opziet, angsten en verdriet.

Bekijk eens

Affectie is iets dat op twee manieren voor kan komen, nl. spontaan en gepland. Bekijk eens hoe vaak per week er een duidelijke sfeer is van affectie. In hoeverre gaat het dan om een moment van betrokken zijn op elkaar dat spontaan ontstaat?

Bekijk ook hoe u het gepland doet en u bij uzelf denkt: *In de drukte van de door-de-weekse-dagen is het er deze week nog weinig van gekomen, nu wordt het weer even tijd voor*

Bepaal ook of er bij u iets is dat die affectie t.o.v. uw kind in de weg zit. Accepteert u uw kind onvoorwaardelijk of zijn er veel dingen aan uw kind die u irriteren. Zijn er momenten dat u langere gesprekken met uw kind hebt dan het: *Hoe was het op school vandaag?* Als u het kind met een partner opvoedt, is het dan zo dat u allebei die sfeer van affectie op kunt roepen? Als dat niet het geval is moet u bekijken waarom dat niet bij beide ouders kan. Voor het kind is het belangrijk dat het merkt dat affectie en spreken over gevoelens niet iets is dat alleen vrouwen doen, maar ook een deel uit mag maken van het leven van een man/vader/ zoon/jongen. Als er meerdere kinderen aanwezig zijn is het de vraag of u ook regelmatig iets met een kind alleen doet. De meeste kinderen hebben het ook nodig dat ze eens iets met een ouder alleen doen.

Soms komt het voor dat ouders bang zijn om grenzen te trekken en kordaat op te treden omdat ze denken de liefde van het kind te verliezen. Uiteindelijk zal een combinatie van affectie en opvoeden het beste zijn voor het kind. Ouders hoeven niet de hele dag vriendjes van hun kind te zijn, ze de hele dag op de schoot te hebben, ze in het openbaar te knuffelen, etc.

•Er is stabiliteit Wat betekent dat?

Kinderen maken in hun leven van alles mee. Binnen dat leven van dagelijkse gebeurtenissen is het nodig dat er bakens zijn waarop kinderen zich kunnen oriënteren. Kinderen moeten hun belevenissen kunnen ophangen aan vastheden in het dagelijks leven. Stabiliteit betekent niet saaiheid of binnenhouden, maar vastheden in het kinderleven. Dat betekent in de eerste plaats ouders of verzorgers waar ze op aan kunnen en die ze vertrouwen. De zekerheid van de aanwezigheid van die ouders is belangrijk, maar ook het nakomen van afspraken en belofes. Daarnaast moet stabiliteit aanwezig zijn in de vorm van het consequent zijn van de ouders. Het is niet mogelijk om voor de volle 100% consequent te zijn, maar consequent zijn geeft een kind wel houvast. Een kind zal nooit leren dat door rood rijden gevaarlijk is als de moeder of vader de ene keer wel stopt voor rood licht en de andere keer niet. Kinderen moeten duidelijkheid hebben t.a.v. de waarden en normen die hun ouders op hen over willen brengen.

Daarnaast is er ook nog ruimtelijke stabiliteit. Dat heeft te maken met de vaste plaats voor de dingen thuis, maar ook een eigen plekje voor het kind zelf. Sommige kinderen groeien op in een chaotische omgeving waarin het iedere dag weer anders is, er op ongeregelde tijden gegeten wordt, het kind niet weet door wie het om half vier opgehaald wordt, ouders op onregel-

*In thuis
een echte
basis?*

matige tijden weggaan of thuis komen en er ook veel andere mensen over de vloer komen. Sommige kinderen zijn maar weinig met hun ouders alleen en moeten/mogen vaak hun eigen gang gaan. Een speciaal aspect van dit onderdeel is het begrip: *rust*. Het is voor kinderen belangrijk om momenten van rust te ervaren. Dat valt niet mee. Kinderen zien zelfs geen rustige tv-programma's meer. In vrijwel ieder tv-programma wordt er tegenwoordig geschreeuwd en dat nemen kinderen maar makkelijk over.

Wat doe je?

Bij het opvoeden is het aan te bevelen een aantal vastheden in ere te houden. Daarbij moet u denken aan: vaste werkwijzen bij het opstaan en naar bed gaan, vaste afspraken bij het eten, duidelijkheid voor het kind m.b.t. de opvang/ontvangst na schooltijd en in grote lijnen duidelijkheid over de invulling van het weekend. Ook moeten kinderen erop aan kunnen dat er ouders/verzorgers zijn als ze die nodig hebben en op momenten waarop die aanwezigheid is beloofd of afgesproken. De zekerheid dat er iemand is als het nodig is, maar ook de zekerheid dat er iemand is die van hen houdt en voor hen zorgt zal de belangrijkste basis voor kinderen zijn.

Uit onderzoek is gebleken dat meer dan 60% van alle kinderen vanaf de middenbouw bij de vraag; *Ik wil niet dat....* antwoorden met: ... m'n moeder/vader doodgaat(n).

Soms weten kinderen niet beter en is onzekerheid en geringe aandacht en zorg een gewoonte voor hen geworden.

Speciaal aandacht is er nodig voor *drukke* als verminderaar van de stabiliteit. Er zijn gezinnen waar alles snel moet; snel naar oma, nog even snel naar Albert Heijn, snel aankleden, snel eten, snel praten, nog even dit en nog vlug dat.. Kinderen moeten de gelegenheid hebben om op adem te komen. Op school moeten ze al van alles en gebeurt er veel om hen heen met volle klassen, drukke gangen en overvolle schoolpleinen. Onrust kan de stabiliteit bedreigen. Daarom is het aan te bevelen dat er buiten school momenten zijn om tot rust te komen om belevenissen even te laten zakken. Zorg er voor dat er thuis momenten zijn waarop die rust er wel is. Probeer enkele gedragsvormen/situaties te kiezen waarin u consequent reageert zoals bijvoorbeeld de manier waarop het kind mag eten of de manier waarop het kind reageert op anderen. U kunt bijv. consequent van het kind verlangen dat het acceptabel positief reageert en niet kattig, negatief of zeurderig doet. Stabiliteit betekent ook duidelijke waarden en normen waar u ook duidelijk en serieus mee bezig bent. Stabiliteit betekent dan niet dat de hele dag harmonieus en gezellig zal zijn. Er moeten vastheden en zekerheden zijn, maar daar tussendoor kunnen er gewoon conflicten zijn of momenten waarop u moet reageren op een acute situatie.

Maak kinderen ook bewust van die vastheden. In sommige gezinnen zijn die vastheden er wel, maar dringen ze te weinig tot het kind door. Bespreek ze daarom regelmatig, leg ze regelmatig uit, kondig ze regelmatig aan en evalueer ze ook regelmatig.

Bekijk eens

Bekijk eens hoeveel rust, orde en regelmaat er bij u thuis is. Is er voldoende houvast voor het kind. Is het ook zo dat u zelf als directe ouders een grote rol speelt in die stabiliteit of zijn er anderen die dat moeten bewerkstelligen? Daarbij kunt u denken aan:

- Welke momenten zijn er op een dag waarop het kind rustig zijn gang kan gaan?
- Welke momenten zijn er waarop het rustig is in huis?
- Wat gaat er bij u thuis altijd op dezelfde manier?
- Hoe stabiel en regelmatig bent u zelf van nature?
- Bij welke gedragssituaties/momenten van de dag/regels probeert u 100% consequent te zijn?
- Hoe is de opvang na en voor schooltijd geregeld?

Bekijk ook uit hoeveel segmenten een dag voor een kind bestaat. Voor sommige kinderen is een dag in te veel stukjes verdeeld door verschillende vormen van opvang en verschillende activiteiten.

• Er is eerlijkheid Wat betekent dat?

Eerlijkheid binnen de opvoeding is dat u naar het kind toe eerlijk bent over uzelf en eerlijk over het kind.

In een onderzoek zei een kind ooit: „Zo goed als mijn vader is kan ik nooit zijn." Ouders dienen als een model voor hun kind en aan een perfect model heeft een kind niets. Het kind heeft meer aan een ouder/verzorger die ook eens fouten maakt en die erkent, dan een perfecte ouder of, zoals meestal in die gevallen, een ouder die denkt dat zij/hij perfect is. Bovendien zal het eerlijk omgaan met fouten door de ouders bij een kind minder spanning teweeg brengen als het eens fouten maakt. Een ander gegeven is dat ouders pas eerlijkheid van hun kinderen mogen vragen als ze zelf ook eerlijk zijn. Dat betekent niet dat ze al hun problemen op het

Eerlijkheid is de basis voor de ontwikkeling van waarden en normen

werk of onderlinge relatieproblemen met hun kind moeten bespreken. Dat moet maar gebeuren als het kind in bed is. Zie ook het volgende onderwerp over: *Het kind dat kind mag zijn*. Zo gauw het gaat in een gezin of een andere samenlevingsvorm om situaties waar het kind direct bij betrokken is dient eerlijkheid een waarde te zijn die men probeert na te streven. Eerlijkheid heeft ook te maken met waarden en normen in de samenleving. Als u met uw kind gaat winkelen kan het voorkomen dat u te veel terugbetaald krijgt. U mag van uw kind eerlijkheid verwachten als u zelf ook eerlijk bent.

*Eerlijkheid
is de basis
van de
waarden en
normen*

Wat doe je?

Eerlijke ouders vertellen eerlijk wat ze zelf beleven en denken (binnen de grenzen van de kind-derzorgen). Als ze ergens over inzitten bespreken ze dat met hun kind en als ze ergens blij mee zijn bespreken ze dat ook (nogmaals: voor zover het kind er direct mee te maken kan hebben, bijv. bij iets dat men samen gedaan heeft.). Door die uitingen leert het kind emoties kennen, hetgeen een bijdrage kan leveren aan de emotionele ontwikkeling van het kind. Als u uw gevoelens eerlijk durft te uiten en vertelt dat u soms onverstandig, blij, boos of verdrietig bent, leert uw kind ook dat het die gevoelens mag hebben en ze met z'n ouders/verzorgers kan bespreken. Veel oneerlijkheid van kinderen komt voort uit schroom en angst om te vertellen wat er gebeurd is. Veel kinderen moeten dat leren en jokken ook wel enige tijd omdat ze de waarde van eerlijkheid moeten leren ervaren. Kinderen proberen dan het liegen uit. Soms liegen kinderen uit angst voor straf of omdat ze geen juist beeld van zichzelf hebben. Liegen kan ook aangeleerd zijn. Bijvoorbeeld: de telefoon gaat en moeder heeft geen zin om aan de telefoon te komen en zegt tegen het kind; „Zeg maar dat mama er niet is, omdat ze boodschappen aan het doen is.” Vooral jonge kinderen kunnen dit niet begrijpen en zullen denken dat dit erbij hoort en het ook gaan doen. Liegen is niet altijd gemeen bedoeld omdat sommige kinderen het doen om de schuld van iets dat iemand anders deed op zich te nemen. Leg dan ook uit dat dat niet nodig is. Daarnaast is het belangrijk het kind ook te vertellen wat u van het gedrag van het kind vindt. Pas dan op door te kritisch te zijn. Eerlijkheid betekent niet dat u overal wat van moet zeggen. Eerlijk zijn betekent ook dat u niet teveel prijst en looft als daar geen reden voor is. Als een kind zich bij een tekening er erg gemakkelijk vanaf heeft gemaakt en u ook andere nevenproducten kent, moet u niet zeggen dat het weer een prachtige tekening is. Een kind heeft er meer aan als u dan ook zegt dat u het toch wel mager vindt. Ouders proberen hun kinderen wel eens aan te moedigen door overdrijving; „Jij kunt het beste lezen van iedereen.” Dat kan een tegengesteld effect hebben. Behoud je geloofwaardigheid en probeer je kinderen niet voor de gek te houden. Eerlijkheid heeft ook te maken met het eerlijk aangeven van *waars*. Het kind moet niet denken dat het de veiligheidsgordel om moet omdat er anders een kans op een bekeuring zal zijn. Leer kinderen niet dingen wel of niet te doen omdat anderen dan boos worden, maar leer ze dingen te doen vanuit een inzicht in die situatie, bijv. omdat het gevaarlijk is of nadelig voor anderen kan zijn. Probeer het kind ook te laten zien hoe het eerlijk t.o.v. anderen kan zijn door niet te roddelen en niet vroegtijdig iets te vermoeden zonder dat u precies weet hoe de vork in de steel zit. Eerlijk zijn betekent ook dat u zich af moet vragen of ongewenst gedrag van uw kind niet uw eigen schuld is. Ouders worden soms onterecht boos op een kind dat de straat opvliegt; en als u uw jonge kind in de supermarkt vrij rond laat lopen is het omverlopen van iets eerder uw schuld dan de schuld van uw kind en moet u zich afvragen of u wel boos op het kind mag worden.

Bekijk eens

1. Bekijk eens hoe eerlijk u met elkaar omgaat. Zegt u elkaar eerlijk wat u van het gedrag van elkaar vindt?
2. Bent u ook bereid om over uw eigen functioneren te spreken of mag u alleen kritiek leveren en bent u zelf niet bespreekbaar?
3. Zorgt u ervoor dat er een goede verhouding is tussen pluimpjes geven en kritiek leveren?
4. Geeft u eerlijk door waarom u vindt dat het kind bepaalde dingen wel of niet moet doen of bent u handig in het bedenken van smoesjes?
5. Hoe bent u met de eerlijkheid van het mijn en dijn bezig?
6. Hoe gaat u met het liegen van uw kind om? Wordt u alleen boos of probeert u het kind uit te leggen waarom dat niet hoeft?

• Kind mag kind zijn Wat betekent dat?

Hierbij gaat het erom dat kinderen de lasten en lusten mogen/moeten hebben die bij hun leeftijd passen. Kinderen moeten kindzorgen hebben en volwassenen volwassenzorgen. Voorbeelden van kindzorgen zijn:

- -Staat m'n fiets er nog?
- -Mag ik opblijven?
- -Ik kan m'n Barbie niet vinden!

*Kan het
kind wel
kind zijn?*

- -Mag ik naar dat feestje?
- -Mag ik naast Jasmijn zitten?
- -Wanneer mag ik voor het eerst alleen op mijn fiets naar ...?

Veel kinderen hebben al grote-mensen-zorgen. Dat is niet helemaal te voorkomen. Er zijn grote-mensen-zorgen die je niet buiten de kinderen

kunt houden.

Er overlijden mensen in de omgeving van kinderen, kinderen worden geconfronteerd met ziekten, ongelukken, ontslag, beperkingen in de financiële mogelijkheden van hun ouders. Daarnaast zijn er kinderen in de grote steden die op weg van huis naar school ook al veel aspecten van de grote-mensen-narigheden tegenkomen. Oudere kinderen kijken naar het jeugdjournaal en zien dat het grote leven verre van ideaal is. Naast al deze confrontaties doen ouders er goed aan de grote-mensen-narigheden zo veel mogelijk bij de kinderen vandaan te houden. Het valt leerkrachten en pedagogen/psychologen de laatste jaren op dat veel kinderen te veel grote-mensen-zorgen hebben in de vorm van:

- weet hebben van details van de financiële problemen van hun ouders
- weet hebben van problemen die de ouders op hun werk hebben
- weet hebben van de problemen in de familie
- weet hebben van allerlei problemen die volwassenen in hun onderlinge relaties kunnen hebben.

Naast dit aspect kent het uitgangspunt: *het kind mag kind zijn* ook consequenties die te maken hebben met voldoende rust, passende speelgoed, passende hobby's, etc.

Een bijzonder verschijnsel de laatste jaren is dat manifestaties van pubergedrag zich bewegen naar jongere kinderen. Er zijn al jongere kinderen met gedragingen die (tot voor kort) bij pubers horen zoals het hebben van intieme relaties, het dragen van uitdagende kleding, het organiseren van puber-feestjes, het experimenteren met alcohol, etc.

Er worden zelfs houseparty's georganiseerd voor kinderen tot 10 jaar. De zorg hierbij is welke uitdagingen deze kinderen nog zien als ze 15 of 16 zijn geworden, want dan hebben ze immers alles al gedaan.

Wat doe je?

Het belangrijkste is dat u probeert dat uw kind een onbekommerde jeugd heeft. Voorkom onnodige angsten en vertel het kind geen dingen waar het nog niet aan toe is. Vooral op het gebied van de lichamelijkeheid en seksualiteit hebben sommige ouders de neiging hun kind, vanuit een modernisme, dingen te vertellen waar het kind nog helemaal niet om vraagt. Luister goed naar uw kind en u weet waar het mee bezig is en wat het aankan en ga dan een stapje verder. Dat betekent dat een kind in de basisschoolleeftijd moet weten dat mensen dood kunnen gaan. Wat het kind van de dood moet weten, moet u af laten hangen van de vragen die het kind stelt. Ongevraagd te veel uitleggen kan bij kinderen angsten veroorzaken, maar ook het overdreven lang bezig zijn met een bepaald thema. U kunt ook midden-/bovenbouw-kinderen naar het jeugdjournaal laten kijken, mits u er steeds zelf bij blijft zitten. Dat wil niet zeggen dat u vanuit de keuken meeluistert, maar u bent bij uw kind en u levert commentaar als dat nodig is. Na het jeugdjournaal is het af te raden kinderen in de basisschoolleeftijd zonder toezicht tv. te laten kijken omdat ze dan makkelijk in aanraking kunnen komen met dingen waar ze nog niet aan toe zijn en waar ze ook nog niet mee bezig horen te zijn.

Verder is het belangrijk dat het kind een dagritme heeft waarbij er rekening met het kind wordt gehouden. Concreet betekent dit dat kinderen soms tegen zichzelf beschermd moeten worden. Misschien willen ze wel erg laat naar bed of misschien willen ze ook tussen de middag bij een ander kind eten en spelen. Sommige kinderen spelen en eten vaak tussen de middag bij anderen en komen dan niet tot rust. Er zijn kinderen die daar wel tegen kunnen, maar er zijn ook kinderen die eigenlijk tussen de middag even tot rust moeten komen. Kind zijn betekent goed met energie omgaan en daar hebben kinderen de bescherming van volwassenen voor nodig. Kind mogen zijn betekent ook dat het kind zo veel mogelijk in situaties moet kunnen verkeren die bij zijn leeftijd passen. Dat betekent dat u het kind niet te vaak mee moet nemen naar gebeurtenissen waar het geen kind mag zijn en lange tijd stil moet zitten. Dat betekent niet dat het verkeerd is om ze mee naar de kerk te nemen of naar officiële gebeurtenissen, saaie visites of bezoeken, maar het betekent wel dat het veelvuldig mee moeten naar situaties, die eigenlijk voor volwassenen zijn, niet is aan te bevelen. In het algemeen is het zinloos om steeds aan te geven dat iets zo belangrijk is voor later of dat u steeds de jeugd van het kind vergelijkt met uw eigen jeugd. Probeer u bij uw kind vooral op het nu-kind-zijn te concentreren. Als uw kind nu ergens graag mee speelt of ergens een bepaalde interesse in heeft, probeer daar dan bij aan te sluiten.

*Zorg voor
en onbe-
kommerde
jeugd*

*Nu ook kind
kunnen zijn*

Ook hier geldt niet dat: "Kind moet kind kunnen zijn" wil zeggen dat het kind zijn gang maar moet gaan. Sommige ouders denken dat kinderen lid zijn van een gezinsteam en dat ze over

veel dingen mee mogen denken of beslissen en dat gaat vaak mis. In sommige gezinnen wordt er te veel overlegd en mag het kind te veel bepalen. Meestal zijn kinderen te jong om te bepalen wat het beste voor hen is. Ze kunnen nog niet bepalen hoe laat ze het beste kunnen eten. Kinderen benutten de vrijheid die ze krijgen vaak niet goed en dat kan betekenen dat goedwillende en kindgerichte ouders vaak de volle tirannieke laag van hun kinderen krijgen en in een onderhandelingshuishouden komen waarin de kinderen de baas zijn.

Bij het opvoeden zal het steeds gaan om een combinatie van het eerste thema: "Er wordt opgevoed" en alle andere thema's.

Ook bij de ruimte die het kind krijgt blijft de opvoeder verantwoordelijk en leidt verwennen tot onmogelijke kinderen.

Een belangrijk thema

Als je aan kinderen in groep 2 van het basisonderwijs vraagt wat ze 's ochtends gedaan hebben voordat ze naar school toegingen dan zal 85% van de kinderen antwoorden dat ze tv hebben gekeken. Dat tv-kijken heeft twee nadelen. In de eerste plaats spelen die kinderen 's ochtend dus niet. Dat is in het onderwijs ook te merken. De spelkwaliteit is gedurende de afgelopen vijftien jaar sterk verminderd. De kwaliteit van het spelen is verminderd, maar ook de tijd dat ze achter elkaar door kunnen spelen is verkort. Als kind zijn en spelend in de wereld staan onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn dan zorgt het tv-kijken er voor dat kinderen minder kind kunnen zijn.

In de leeftijd van 5 à 6 jaar zijn er in iedere basisschoolgroep ongeveer 5 kinderen die 's ochtends naar Goede tijden, slechte tijden hebben gekeken. Moet u zich voorstellen dat die kinderen op school komen en van de leerkracht te horen krijgen dat ze een verhaaltje gaat vertellen over een zielig musje of een verdrietig olifantje. Zo'n kind heeft al heel wat anders meegeemaakt die ochtend. Het kind heeft allerlei vormen van overspel of een slepende euthanasiekwestie gevolgd, het heeft tijdens een trouwerij mensen doodgeschoten zien worden, etc.

In groep 7 en 8 van de basisschool is GTST het meest geliefde programma. In een schoolkrant lazen we dat een kind schreef:

.....Mijn lievelingsprogramma is GTST, want dat is net het echte leven.

Geen
GTST
voor basis-
school-
kinderen!

Kinderen in de basisschoolleeftijd denken dat zo het echte leven is. Veel pubers zijn in staat om zich te realiseren dat het om het ingedikte leven gaat, maar basisschoolkinderen realiseren zich dat niet voortdurend. Basisschoolkinderen denken dat zo het leven in elkaar zit. Ze worden geconfronteerd met een samenleving waar weinig positiefs aan te ontdekken is en dat zal invloed hebben op hun mentaliteit. Als u wilt dat kinderen kind moeten kunnen zijn, dan moet u het tv-kijken naar soaps als GTST en *Onderweg naar morgen* in de basisschoolleeftijd verbieden. Dat is even slikken voor kinderen. Ze zullen ook meteen zeggen dat iedereen daar naar kijkt. U kunt, door kinderen uit te leggen waarom u daar op tegen bent, ze vertellen waarom u dat niet toestaat.

Er zijn ouders die tegenwerpen dat hun kind er dan sociaal uit komt te liggen. Dat is onzin. Er is nog nooit een kind in Nederland gepest, louter vanwege het feit dat het niet naar GTST keek.

Er zijn ook ouders die tegenwerpen dat hun kind de verhalen over die series op school dan toch wel hoort. Dat is inderdaad zo, maar het horen van een verhaal heeft veel minder invloed op de beleving van een kind, dan het zien van de beelden. Er zijn ook gruwelijke sprookjes die een stuk enger worden als ze verfilmd worden.

Naast GTST is ook de modieuze vorm van openheid in bepaalde gezinnen debet aan het feit dat kinderen te veel weten. Sommige ouders vinden dat je eerlijk en open tegen je kind moet zijn, maar dat betekent niet dat je ze overal bij moet betrekken. Vooral in een-ouder-gezinnen loopt een ouder het kind als praatpaal te gebruiken en te vergeten dat het kind ook kind moet kunnen zijn.

Als er grote-mensen-zorgen zijn dan moet u die bespreken als de kinderen in bed liggen.

Nogmaals: er zijn zorgen die u niet bij de kinderen vandaan kunt houden, maar alles wat u op dat gebied kunt doen zorgt er voor dat uw kind ook echt kind kan zijn.

Bekijk eens

1. Bekijk eens in hoeverre uw kind al grote mensen zorgen heeft en uit.
2. Bekijk eens wat u doet om onnodige grote-mensen-zorgen bij uw kind vandaan te houden.
3. Bekijk eens of de eisen die u aan uw kind stelt niet te hoog of te laag zijn. Verwacht u niet te veel of te weinig van uw kind?
4. Bekijk eens of u uw kind al veel richt op de toekomst of steeds met uw eigen jeugd confronteert.

En hoe lang gaat dit allemaal door?

Tot op 18-jarige leeftijd kunt u dit allemaal doen. U geeft uw kind ruimte en stelt soms grenzen. U laat ze hun geheimpjes behouden, maar soms moet u ze uithoren. Dat kan wel eens botsen, maar geeft over het algemeen veel meer momenten van voldoening en vreugde. Op 18-jarige leeftijd zijn kinderen in Nederland volwassen en moeten ze zich nog wel aan de huisregels houden, maar zijn ze verder vrij in hun doen en laten en dat betekent dat u ze maar eenmaal op kunt voeden.

Onderstaand overzicht checklijst kunt u gebruiken om een alle aspecten de revue te laten passeren:

checklijst

Er wordt opgevoed:

1. Grijpt u voldoende kordaat in zonder boos te worden?
2. Onderhandelt u niet te veel?
3. Wat gaat u de komende tijd met uw kind eens aanpakken?

Het kind krijgt ruimte:

1. Kent u uw kind voldoende?
2. Bekijk eens waarin uw kind echt de volledige ruimte krijgt. Werk de 13 punten af van het lijstje.
3. Kunt u er voldoende van genieten als het kind zelfstandig wordt, eigen keuzen maakt, etc?

Er is affectie:

1. Bekijk eens hoe vaak per week er een duidelijke sfeer is van affectie. In hoeverre gaat het dan om een moment van betrokken zijn op elkaar dat spontaan ontstaat.
2. Bepaal ook of er bij u iets is dat die affectie t.o.v. uw kind in de weg zit.
3. Zijn er momenten dat u langere gesprekken met uw kind hebt dan het: *Hoe was het op school vandaag?*
4. Als u het kind met een partner opvoedt, is het dan zo dat u allebei die sfeer van affectie op kunt roepen?
5. Als er meerdere kinderen aanwezig zijn, is het de vraag of u ook regelmatig iets met een kind alleen doet.

Er is stabiliteit:

1. Welke momenten zijn er op een dag waarop het kind rustig zijn gang kan gaan?
2. Welke momenten zijn er waarop het rustig is in huis?
3. Wat gaat er bij u thuis altijd op dezelfde manier?
4. Hoe stabiel en regelmatig bent u zelf van nature?
5. Bij welke gedragssituaties/momenten van de dag/regels probeert u 100% consequent te zijn?
6. Hoe is de opvang voor en na schooltijd geregeld?

Er is eerlijkheid:

1. Bekijk eens hoe eerlijk u met elkaar omgaat.
2. Bent u ook bereid om over uw eigen functioneren te spreken?
3. Zorgt u ervoor dat er een goede verhouding is tussen pluimpjes geven en kritiek leveren?
4. Geeft u eerlijk door waarom u vindt dat het kind bepaalde dingen wel of niet moet doen of bent u handig in het bedenken van smoesjes?
5. Hoe bent u met de eerlijkheid van het mijn en dijn bezig?
6. Hoe gaat u met het liegen van uw kind om? Wordt u alleen boos of probeert u het kind uit te leggen waarom liegen niet hoeft?

Het kind kan kind zijn:

1. Bekijk eens in hoeverre uw kind al grote-mensen-zorgen heeft en die ook uit.
2. Bekijk eens wat u doet om onnodige grote-mensen-zorgen bij uw kind vandaan te houden.
3. Bekijk eens of de eisen die u aan uw kind stelt niet te hoog of te laag zijn. Verwacht u niet te veel of te weinig van uw kind?
4. Bekijk eens of u het kind al veel richt op de toekomst of dat u het steeds met uw eigen jeugd confronteert.

tips voor
thuis
nr .2

Titel: Drie aandachtspunten; respect, houden aan afspraken en de taalsfeer

Pagina('s): pagina 40 en 41

Inhoud: drie belangrijke aandachtspunten

© pravoo lekkerkerk

begeleiding, voorlichting
opleidingen
onderzoek
uitgeverij
pravoo
tel: 0180-662098, fax: 0180-664150 (NL)
Stationsstraat 27, 2041 PG Lekkerkerk

www.pravoo.com

Geachte ouder(s)/verzorger(s)/opvoeder(s)

De opvoeding van kinderen kan men via verschillende invalshoeken aan de orde stellen. U kunt zich afvragen wat de kenmerken zijn van verantwoord opvoeden. Daarbij moet u denken aan een antwoord op de vraag of er ingegrepen en gestuurd moet worden, hoeveel ruimte kinderen krijgen, of er sprake is van affectie, etc.

U kunt zich ook de vraag stellen wat u belangrijk vindt bij het opvoeden van uw kind of kinderen. Veel ouders zullen zeggen: Wij vinden het bijbrengen van verantwoordelijkheidsbesef belangrijk. In een andere brief is dat onderwerp als invalshoek gekozen.

In deze brief vragen we aandacht voor drie sfeermakers in een gezin, nl.:

- respect voor elkaar
- je aan afspraken leren houden
- de taalsfeer, m.a.w. de toon waarop men tegen/met elkaar spreekt.

Respect

1. Respect voor elkaar

Kinderen zien aanvankelijk de wereld slechts vanuit hun eigen egocentrische standpunt. Als kinderen 5 à 6 jaar worden dan zijn ze steeds beter in staat om zich in te leven in anderen en dan is er ook een voedingsbodem om te werken aan onderling respect.

Een gezin of samenlevingsverband bestaat meestal uit twee (een één-oudergezin) of meer gezinsleden.

De deelnemers aan dat samenlevingsverband zijn geen klonen van elkaar, maar hebben een verschillende persoonlijkheid. Dat kan wel eens botsen met elkaar als er verschillende belangen zijn. Het kind wil iets, maar de ouders vinden bijv. dat het kind daar nog te jong voor is. De ouders moeten dan hun verantwoordelijkheid nemen en uitleggen waarom iets niet kan of mag.

Daarnaast zijn er ook conflicten in een gezin die te maken hebben met het onvoldoende accepteren van elkaar.

In opvoedingshandelingen betekent dit dus:

1.1 Leren accepteren van meningsuitingen

Wijs het kind er op dat het moet accepteren dat anderen een eigen mening mogen hebben. Deze mentaliteit begint als ouders de mening van het kind respecteren. Zolang die mening anderen niet benadeelt of beledigt mag iedereen denken en vinden wat hij wil. In het omgaan met uw kind moet u ook regelmatig aangeven dat mensen verschillend denken en dat iedereen een eigen mening mag hebben (mits die mening maar niet).

Kinderen en ouders hebben vaak de neiging om een mening op te dringen. En als een ander die mening niet overneemt, wordt men eigenwijs genoemd. U moet dus regelmatig aangeven dat er sprake is van een verschillende mening over iets en dat de verschillen ook aanwezig kunnen blijven.

U komt ten aanzien van deze invalshoek echt (authentiek) over als u ook probeert er achter te komen waarom uw kind er zo over denkt. Het kind merkt dan dat u ook belangstelling voor haar/zijn mening hebt.

1.2 Niet onnodig bemoeien met anderen

Zelfs in de onderbouw van de basisscholen moet men vaststellen dat kinderen zich steeds meer met elkaar bemoeien. Het lijkt erop alsof kinderen hun eigen aansprakelijkheid verlaten en zich richten op het afkeuren en uitlachen van anderen. Het bederft vaak de sfeer. Het is belangrijk dat u uw kinderen thuis leert dat ze niet overal wat van hoeven te zeggen. Ze kunnen ook iets denken en u moet ze uitleggen dat ze met dat bemoeien anderen pijn kunnen doen en anderen gespannen kunnen maken.

1.3 Ook ongevraagd interesse tonen

Een uiting van respect is ook het ongevraagd interesse tonen. Kinderen krijgen vaak aandacht als ze er om vragen/zeuren en ze moeten ervaren dat u belangstelling voor hen hebt, voor wat ze doen en voor de manier waarop ze iets doen.

1.4 Het kind bewust maken van wie hij is zodat het die eigenheid verder kan ontwikkelen

Je kunt pas respect voor anderen ontwikkelen als je zelf gerespecteerd wordt en als je ook

weet wie jezelf bent. Sommige kinderen hebben een vaag zelfbeeld. Het is belangrijk dat u uw kind steeds dingen voorhoudt als:

- dat vind jij leuk om te doen
- daar zie jij tegenop
- daar ben jij trots op
- daar ben jij bang voor
- dat kun jij goed
- dat vind jij lekker
- daar heb je vaak geen zin in
- etc

2. Je aan afspraken leren houden

Veel strijd in gezinnen heeft te maken met het proces dat veel kinderen door moeten maken dat ze leren om zich aan afspraken te houden. Dat leerproces helpt hen om zich zelf te sturen en om betrouwbaar naar anderen toe te worden.

*Aan
afspraken
houden*

2.1 Duidelijkheid omtrent tijdstippen

Het is belangrijk dat u duidelijke afspraken maakt m.b.t. de tijdstippen van weggaan en thuis-komen. Als uw kind daar wat verhard moeite mee heeft, dan gaat u als volgt te werk:

- u geeft het tijdstip aan
- u laat het kind dat tijdstip herhalen/nazeggen

2.2 Weten waar het kind is

Een kenmerk van de ontwikkeling is dat kinderen steeds meer gebruik leren maken van de ruimtes in de buitenwereld. Dat gaat geleidelijk omdat er allerlei gevaren op de loer liggen en kinderen geleidelijk moeten leren om te gaan met die groter wordende leefwereld. U spreekt dus duidelijk af waar het kind wel en niet mag komen. Een sturingsmechanisme daarin is dat u weet waar het kind is. Het kind moet u dat vooraf vertellen en ook achteraf.

2.3 Sancties

Soms houden kinderen zich niet aan de afspraken. Als de overtreding licht is, kunt proberen om via een gesprek het kind duidelijk te maken dat u wilt dat het zich aan de afspraken houdt. Als dat de tweede keer weer niet lukt moet het kind de gevolgen ervaren van het zich niet houden aan de afspraken. Daarbij gaat het om: tijdsafspraken, ruimte-afspraken (daar mag je wel of niet komen) en afspraken m.b.t. handelingen zoals dingen doen, opruimen, iets op de plaats terugleggen, etc. Na een overtreding moet u niet dreigen of nog weer een laatste waarschuwing geven maar onmiddellijk straffen dus: nu een half uur te laat, dan de volgende keer en half uur korter, daar toch geweest op je fiets, dan je fiets maar eens een week binnen laten staan, etc.

2.4 Begrip met de moeite die het kind heeft

Het is wel belangrijk dat u begrip toont voor het kind. Als het kind toch niet op tijd thuis is, kunt u zeggen dat dit al voor de zoveelste keer gebeurt en dat u boos bent. U kunt ook zeggen dat u er wel begrip voor hebt dat het kind nog graag wat langer buiten wil spelen omdat het mooi weer is, maar afspraak is afspraak, dus

3. De taalsfeer, m.a.w. de toon waarop men tegen/met elkaar spreekt.

Een belangrijke sfeermaker is de sfeer waarin het spreken plaats vindt. Schelden, schreeuwen en vloeken, moet u op geen enkele manier tolereren omdat na verbaal geweld er ook makkelijk fysieke agressie volgt en ook omdat het voor veel gezinsleden bedreigend en onaangenaam is om die taaluitingen aan te horen. Reageer consequent op problemen met:

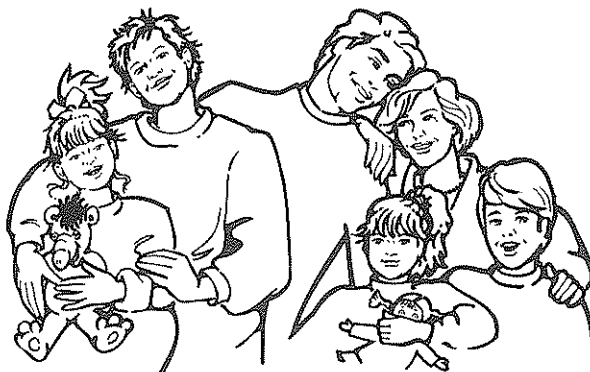
De toon

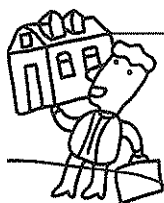
3.1 de toon, zoals negatieve en sarcastische uitingen en een zeurderige manier van praten

3.2 de woordkeuze, zoals onfatsoenlijk taalgebruik en scheldwoorden, ziektenwoorden, schuttingtaal, vloekwoorden en krachttermen.

3.3 de geluidsterkte, zoals schreeuwen en/of spreken met stemverheffing.

Het is het beste een kind dan even buiten de ruimte te zetten en te zeggen dat u deze manier van spreken heel onplezierig vindt en dat u, als het kind wat rustiger is geworden, het gesprek voort zult gaan zetten.

tips voor
thuis
nr .3

Titel: Als het erg moeilijk wordt

Pagina('s): pagina 42

Inhoud: voorstellen om hulp te zoeken

© pravoo lekkerkerk

www.pravoo.com

Geachte ouder(s)/verzorger(s)/opvoeder(s),

Soms kan het voorkomen dat u er niet meer uitkomt t.a.v. uw kind. U hebt het idee dat het kind problemen heeft waar u niet helemaal achter komt.

U kunt ook het idee hebben dat u uw kind niet meer bereikt. Daarnaast kan het voorkomen dat u de greep op uw kind aan het verliezen bent en het kind niet meer naar u luistert.

U hebt al van alles en nog wat geprobeerd, maar het helpt niet.

Wat doet u dan?

Als dit soort problemen er zouden zijn m.b.t. de fysieke gezondheid van uw kind dan zou u naar de dokter gaan, maar als het over opvoeden gaat dan doet men dat niet zo gauw.

Misschien voelt u wel dat u faalt of tekort schiet. Toch hoeft het niet helemaal of helemaal niet aan u te liggen. De problemen kunnen ook te maken hebben met het aangeboren karakter van uw kind.

Als u echt niet weet u hoe u verder moet en de problemen steeds maar groter blijken te worden dan is het aan te bevelen om contact te zoeken met hulpverleners die u bij kunnen staan bij de opvoeding thuis.

Onderstaand heeft de leerkracht enkele namen, adressen en telefoonnummers van hulpverleningsinstanties aangegeven waar u terecht kunt.

U kunt ook beginnen met het raadplegen van uw huisarts.

Andere mogelijke instanties zijn:

Adressen: